

Feladataink

A visszhangról már írtunk. A mai evangélikus lelkész-nemzedék örömmel fogadta az Evangélikus Theologiai Munkaközösség létrehozásának tervét. Azt is kimondottuk, hogy mind a lelkesedés, mind pedig az ügyvel kapcsolatos komoly aggodalmak feladatváltásra serkentenek. Ezekután szükséges, hogy külön is számbavegyük feladatainkat.

Nem resteljük megvallani, hogy feladataink világos látásától még messze vagyunk. Az új munka tervezése és a gyors nekilendülés is nem annyira feladataink meglátásából eredt, mint inkább a bennünk nyomasztóan megnőtt hiányérzetből. A kettő kétségtelen egymásba láncolódik. A feladataink kapcsolódnak a hiányaink karikáiba. Ösztönös és jogos volt tehát, hogy már a hiány fájdalmára megmozdultunk, mint ahogyan a megsebesült ember sebéhez oda-
kap, még mielőtt szakértő orvost hívhatna. De az ilyen első ösztönös mozdulatok után feltétlen szükséges a szakértelem igénybe vétele. Feltétlen szükséges számunkra is, hogy a ködből kilépjünk és feladatainkat mind világosabban meglássuk, munkaeszközünket a lehető legjobban megválogassuk és így gyógyítsuk betegségünket. Különben kuruzslásnál egyébre aligha telhetik tőlünk.

Ha mármost a feladatainkat tudatosan akarjuk meglátni, akkor egész a *célig* kell szemünket mereszteni. Cél és feladat gondolkodásunkban közel állanak egymáshoz, mégsem azonosak. He-lyesen a cél szabja meg a feladatot. Megindítottuk az Evangélikus Theológiát s ezzel hozzáfogtunk feladatunkhoz. De kérdés, mi a célunk vele és méginkább, hogy a meglett cél miként formálja majd ezt a feladatot és minő új feladatokat szab elénk?

A célunkat nem vehetjük alacsonyan. Álljon magasan mint a sarkcsillag, melyet soha el nem ér az éjtszakai hajós, de csak reá-szegezve tekintetét nem téved el a tengeren. Az Evangélikus Theologia és az alakulóban levő Evangélikus Theologiai Munkaközös-ség célja nem lehet kisebb, mint a *magyar evangélikus lelkész-
kar theológiai továbbképzése!* Ez a cél szabja meg a feladatainkat. Hogy feladataink elvégzése csak fokról-fokra történhetik s talán évekig meg kell még elégednünk csekély eredményekkel, — ne változtasson a végső célunk meglátásán. A legrövidebb lépést és a cél felé kell megtennünk. Mert ha nem közelítünk hozzá, hanem távolodunk tőle, akkor a legnagyobb siker is hazug látszateredmény csupán.

Ismétlem, megindult az Evangélikus Theologia s ezzel — úgy lehet — nem rossz ponton fogtunk hozzá feladatainkhoz. Ezt most már nemcsak azzal bizonyítjuk, hogy sokan lelkesen fogadták. régi vágyunk teljesedik vele, de sokkal döntőbben bizonyítjuk az-

zal, hogy ez az első lépés a theologiai továbbképzésünk célja felé. A theológiáról kikerült, gyülekezetekbe szerteszéledt, szolgálatukban sokféleképp megkötött lelkészek továbbképzése nem képzelhető el *theologiai irodalom* nélkül, mégpedig friss theologiai irodalom nélkül. Ha tehát azt a feladatot vállaljuk, hogy theologiai dolgozatokat írásban megjelentetünk, ezeket minden lelkész asztalára odahelyezzük, mégpedig frissen és állandóan, akkor kétségtelen megtettük az első helyes lépést a lelkészi továbbképzés magas célja felé. Persze ezt az elsőt követni kell a többinek.

Rögtön feladatunkká lesz, hogy megállapítsuk: *mik azok a theologiai stud'umok, amelyekben magunkat továbbképezniünk kell?* Theologus-esztendeink alatt voltaképpen csak az alapvetést kaptuk meg és azt a módszert sajátíthattuk el, amellyel kötelességünk tovább munkálkodni. Theologiai továbbképzésünk tehát nem kiagyalt ujdonság, hanem magatólértetődő örök folytatás, folytatása a kezdetnek. A theologiai tudomány nem 4 évre szóló studium, hanem egész életünkre szóló feladat. Ugyhogy igazában véve valamennyi theologiai studium szakadatlan művelésére vagyunk elkötelezve. Mégis meg kell látnunk, hogy a lelkészi hivatásunk gyakorlása nem egyformán kedvez valamennyi theologiai studiumnak. Vannak theologiai problémák, melyekre nézve egy életre szólóan elégséges az az alapvetés, melyet a theologus-évek alatt kaptunk. Viszont vannak theologiai problémák, amelyek szüntelen nyugtalanítanak, bevégezhetetlenek, éppen lelkészi szolgálatunk nem engedi, hogy elaltassuk őket. Lehetnek ezek egyéniek s lehetnek olyanok, hogy egy nemzedéket foglyul tartanak. Nos, ezeket a problémákat kell elsősorban összegyűjtenünk, kidolgoznunk és eredményeit felhasználunk mind egyéni szolgálatunkban, mind pediglen a jelenkor egyházi feladatainak szolgálatában.

Ezeknek a problémáinknak az összegyűjtésére az első kísérletet megtettük. A körlevelünkre érkezett válaszokból kitűnik, hogy lelkészi karunk ma mely problémákban szeretne tisztábban látni. Az anyag persze nem teljes. Sokan még nem szólaltak meg. De meg azért sem, mert egyik problémából szokott kinőni a másik, így majd csak a feldolgozásuknál tapasztaljuk meg, melyik merre ágazik? Mindazáltal érdemes az eddig gyűjtött anyagot is ismertetni, annál inkább, mert így kinek-kinek alkalma van őt érdeklő témára találni és annak kidolgozására jelentkezni.

Feltűnő, hogy nem az egyéni problémák állanak első helyen, nem is a korszerű theologiai problémák és egyáltalában nem a részproblémák, hanem néhány alapvető egyházi problémánk. Három ilyenre mutatnak rá a levelek. Az egyik a magyarázatos biblia, kivált a *magyarázatos Újszövetség* hiánya. Magyar kommentársorozat kellene. A mai lelkész nemzedék vágyik arra, hogy jó biblia-magyarázat legyen a prédikációja és ezért az exegetikai továbbképzést az első helyen kívánja. A másik az evangélikus *dogmatika*, amit követel. A mai lelkész biztonságosan szeretne járnivalóan az egyházi tanítás birodalmában; szívesen olvasná magyarul egyházunk hitvallási iratait és kész volna egy rendszeres átfogó theologiai műhűséges tanulóává lenni élete végéig. A harmadik az *agenda* kér-

dése. A mi nemzedékünk olyan theologiai változásokat élt át, hogy a régi ágendákkal nem tud mit kezdeni. Ujat pedig azért nem tudott alkotni, mert a részletkérdéseket a maga számára még fel nem dolgozhatta. Az agenda ugyanis csak az összes theologiai problémák viszonylagos megnyugtató megoldása után szövegeződhetnek meg elfogadhatóan. Ide vehetjük azután az egyetemes énekeskönyv összeállításának nagy feladatát is.

Ez alapvető művek elkészítése mellett különösen két tágabb problémakör az, melyben lelkészeink tanulni óhajtanak. Az egyik az *egyházról* szóló tanítás. Idetartoznak mint részproblémák: az egyház fogalma, az igehirdetés, az evangélizáció, a keresztség és Úrvacsora, a papi hivatal és az egyetemes papság, az egyháztagság, az egyházi reformok, a hitoktatás, a konfirmáció és az egyházi fegyelem kérdései. A másik pedig az *eschatologia*, a végső dolgokról szóló tanítás ugyancsak elágazó kérdései.

Végül felsorolunk egyes problémákat, melyeket egyesek vetettek fel: büntetésünk, bűn és betegség, megtérés, megigazulás, gyónás, szatanologia, lelkiismeret, házasság, spiritizmus, szocializmus; néhány egyháztörténeti téma és ismételten: Luther.

Ha csak erre a gyűjtésre vetjük tekintetünket, eláll a lélekze-tünk a feladataink nagyságától. Mert mit törölhetnénk a tentiekből vagy mit volna szabad hosszán halogatnunk? Talán azokat a problémákat, melyek a magyar evangélikus theologianak régi adósságai és mostan, a külföldi szellemi támogatás megtörésével sürgősebbek, mint valaha? Vagy azokat a problémákat hagyjuk, melyeknek megoldatlansága miatt rendetlenül végezzük istentiszteleti és egyéb igeszolgálatunkat? Vagy azokat halasszuk jobb időkre, melyek miatt máris csoportokra szakadtunk s theologiai frakciókban tengődünk?...

Ehelyett lássunk hozzá *feladataink megosztásához*: Az országos Lelkészegyesületnek a háború előtt az volt a szokása, hogy évenként 2-3 témát kitűzött tárgyalásra és valamennyi egyházmegyei Lelkészegyesülettől kérte a kidolgozásukat. Egész éven át ugyanazt a 2-3 témát forgatták mindenütt. Ezt a luxust továbbra nem engedhetjük meg magunknak. Ahol egy sereg munkára kész lelkész együtt él (és ennek minden egyházmegyében így kellene lennie!), ott *gócpontot* kell kialakítani. Egy-egy ilyen gócpontnak nem okvetlen volna szükséges az egyházmegyei határokhoz tartania magát. A Theologiai Munkaközösség szabad és önkéntes munkalehetőséget követel. Mármost egy-egy ilyen gócpont — amilyen lehetne pl. Budapest, Békéscsaba, Győr, Sopron, Pécs, Nyíregyháza stb. — önállóan vállalhatná egy-egy témakör gondos kidolgozását az egész egyház számára. Az egyes csoport-munkaközösségek között természetesen valamiféle kapcsolatnak is kellene lenni. Ez csak személyes kapcsolat révén képzelhető el. Kiküldöttek révén kellene magát képviseltetnie minden munkacsoportnak legalább egy-két másik munkacsoport ülésein, konferenciáin. És magától értetődően közvetlen kapcsolat kívántatnék meg az Evangélikus Theologiai Munkaközösség irányítójával és a gócpontok munkásai között. Ilyen közös munka megvalósítása reménységet nyujtana arra, hogy

az Evangélikus Theológiát szellemileg állandóan jól meg tudjuk tölteni és arra is, hogy nemzedékünk theologiai problémáit a magunk számára megoldjuk és nem hagyjuk szomorú örökségül utódainkra.

Igen, *eredményig* kell eljutnunk! Ha pl. most felvetettük a feloldozás kérdését, akkor ezt belátható időn belül odáig kell vinnünk, hogy úrvacsorai liturgiánkban helyesebben történjék a feloldozás, mint eddig. A továbbképzés ne vitaalkalom legyen, hanem konszenzus létrehozója és szilárd eredmények kovácsolója. Az igazságot kell keresnünk és arra törekednünk, hogy az igazság közelében a különféle theologiai iskolák képviselői egymáshoz is közelebb jussanak. Mindezt nem erőszakkal, csak a meggyőzés fegyverével. És méginkább az egymástól való tanulás készsége által. Ime, a továbbképzésünk célja nagy nevelői feladatokat is ró ránk!

Eddig jórészt *szellemi* feladatainkról szólottunk. De már a gócpontok megalakításának szükségénél szólhatunk volna bizonyos *szervezeti* feladatainkról is. És még egy harmadikról is szót kellene ejtenünk: *anyag*i feladatainkról. Ezekre most részletesebben nem térhetünk ki. De világos, hogy szellemi feladatainkkal egyidejűleg ezeket a szervezési és anyagi kérdéseinket is jól meg kell forgatnunk elménkben, különben ezeken bukhatunk meg.

Most mégis legyen elég ennyi. Szemünket pedig szegezzük a sarkcsillagra! Elérhetetlen messze látszódik a célunk, de fényt vet útunkra, irányít, feladatokat szab elénk és erőnk megfeszítésére biztat.

Scholz László.

A feloldozás

(Folyt. és vége.)

Utolsó kérdésünk a *közgyónás és feloldozás liturgiába tartozásának* a kérdése. Pontosabban ez a kérdés így hangzik: beletartozhatik-e a közgyónás és feloldozás a liturgiába?

Tegyük fel, hogy egy újabb liturgiai reform igazat ad Jánossy Lajosnak és megvalósítja a *verbum et sacramentum* egységén felépülő istentiszteleti rendet. Mi lesz akkor? Helyet kaphat-e ebben a liturgiában a közgyónás és feloldozás? Nem, mert Jánossy szerint a közgyónás és feloldozás — azon kívül, hogy református hatásra került bele az istentiszteletünk rendjébe — megszünteti az Úrvacsora szentségének liturgikus jelentőségét, ha beleillesztetik a liturgiába.⁶⁹ — De tegyük fel, hogy az újabb liturgiai reform semmit sem változtatna a mai renden; meghagyná külön a prédikációs istentiszteletet és a gyónással, feloldozással egybekötött úrvacsorai istentiszteletet is. Azonkívül, hogy helytelenítené az egészset, mit szólna külön az utóbbihoz Jánossy Lajos? Bizonyára ezt is helyte-

⁶⁹ Dr. Jánossy Lajos: Liturgika. (sokszorosított egyetemi jegyzet 1934/35.) 48. l.